

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an 3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$ an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua órá 6 cr., a treia órá 5 cr., şi de fiesce care publicatiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea Unirii« în Blaş.

Anul VIII.

Blaş 26 Martie 1898.

Numérul 12.

Ajutóarele statului pentru cler.

Tóte bisericile din Ungaria sînt înspălmîntate de jugul, ce vre, să li-l pună ministrul de culte şi instrucţiunea publică prin proiectul de lege despre congrua preoţilor.

Înşi-şi reformaţii, faţă cu cari guvernul a fost şi este cu mai mare bunăvoinţă, de cât faţă cu cele alalte confesiuni în aplicarea legilor, se tem de proiectul acela de lege. Cum sînt de îngrozii de acest dar de la stat Românii gr. orientali, o scim cu toţii din cele ce s'au scris în foile lor. Ei au recunoscut, că autonomia bisericii lor este adânc vătămata, neatîrnarea clerului primejduită şi disciplina preoţescă nimicită, dacă salarisarea preoţilor se face, cum vre domnul ministru.

Pe noi Românii greco-catolici încă ne-a preocupat această cestiune, pentru că de şi proiectul de lege despre salarisarea preoţilor din vistieria statului atinge numai confesiunile catolice, totuşi sîntem convinşi, că aservirea acelor confesiuni nu se face fără de intenţiunea, ca şi nouă să ni-se croască aceea-şi sórte, aceea-şi sclăvie.

Că acesta este intenţiunea guvernului, avem doveđi în însu-şi chipul, cum se împart preoţilor nostri greco-catolici ajutóarele de la stat în anii din urmă. Trei zeci de ani de-a rîndul a avut archidieceasa gr. cat. de Alba Iulia şi Făgăraş un ajutor de stat de 18.000 fl.

la an, pe care l-a împărţit Consistoriul arhiepiscopesc din Blaş preoţilor, pe cari i-a sciut mai lipsiţi şi mai vrednici.

De la 1895 în cóce Consistoriul nu mai are alt drept de cât a propune ministrului o listă de preoţi, pe cari doresce, să-i facă părtaşi din acel ajutor. Ministrul înse împarte banii, cui vre şi cât vre. La cei mai mulţi dintre preoţii propuşi de Consistor nu le dá nimica, pe alţii, cari nu sînt propuşi, îi bagă în mod arbitrar în listă şi-i împărtăşese cu sume fórté mari de sute de floreni, de şi atunci, când Maiestatea Sa a dat ajutorul de stat, a zis, că mai mult de 100 fl. nici un preot nu este în drept, să capete. Tot aşa purcede domnul ministru şi cu cel alalt ajutor de stat, care s'a asignat din vistieria statului, numai după ce au intrat în viaţă legile politice-bisericesci.

În anul curent guvernul a mers şi mai de parte cu volnicia întru împărţirea ajutórelor de la stat. La preoţi, cari relativ nu sînt soraşi, le-a dat sute de floreni, ér la unul, care este şi protopop şi are tot de la stat deja salar parochial aprópe cât maximul prevédut în legea despre dotarea parochilor acatolici, ministrul i-a dat 400 fl., pe când mulţi preoţi lipsiţi şi cinstiţi în tótă privinţa acum de trei ani de zile n'au primit nici un cruceriu. Şi ca batjocura, ce se face clerului nostru prin aceste ajutóre, să-şi ajungă culmea, guvernul pe preoţii împărtăşiţi i-a avisat nu numai prin Consistoriul arhiepiscopesc,

ci şi de-a dreptul prin organele politice.

Sînt fórté interesante, saú mai corect vorbind, sînt fórté triste şi îngrijítóre scrisorile, ce le-au primit respectivii preoţi de la organele guvernului.

Într'o scrisóre un organ politic are onórea a încunoscînţa pe preotul cutare în mod *confidenţial*, că a căpétat de la stat atáta ajutor şi şi-l póte ridica de la Mitropolitul din Blaş. Într'altă scrisóre un comite suprem încunoscînţeză pe cutare preot, că a căpétat o sumă mai mare de cât cea avisată la Mitropolitul. Spune, că această graţie s'a făcut preotului din partea ministrului de culte în conţelegere cu ministrul *president* şi la propunerea *fişpanului*, care de o dată îşi exprimă dorinţa, că preotul prin *ţinuta sa politică* se va face vrednic şi pe viitor, ca să póta fi împărtăşit cu ajutor de la stat.

Étă unde am ajuns! Darea cruntă plătită de credincioşii nostri în vistieria statului s'a prefăcut acuma în instrument de corupţiune în mîna guvernului, în arginţii lui Iuda, cu cari se cumpără preoţii spre a se face trădătorii întereselor nóstre bisericesci şi naţionale.

Este óre acesta o stare de lucruri, care să se mai póta suferi? Óre clerul nostru nu se revóltă în sufletul seú, când se vede tractat cu atáta dispreţ ca o ciurdă, care se póte cumpăra?

Să nu ni-se zică, că n'avem ce face, căci clerul este sêrac şi avisat la aceste ajutóre.

Feuilleton.

Notiţă literară.

Dintre cărţile, cari le-am primit în timpul din urmă, lmi leau permisiunea a spune câte va cuvinte asupra cărţii „*Juvenilia*“ a dlui Puşcariu.

Puţin voiú spune, căci autorul a anticipat deja, că „cartea va ajunge şi în mîni omenesci şi în ghiar de uliú“, şi dacă m'ar pune pécatele, să spun vre o vorbă aspră, m'aşl trezi, că autorul fără dór şi póte m'ar trece de-a una în tabéra ulilor, cari, — zice el, — te sfăşie din profesiune.

Modul acesta de a te îngrádi împotriva criticii e grozav de interesant. Dacă nu-ţi convine recenziunea, pe care o face óre cine cărţii tale, simplaminte constaţi, că e uliú, ér de-ţi convine: respect! cartea ţi-a ajuns în „mîni albe şi catifelate“.

Voiú trece deci preste coperta cărţii, ca să nu mi-se zică, că sînt pedant anticipând deja de aci spiritul picant, în care sînt scrise bucăţile din „*Juvenilia*“. Trec şi preste „în loc de prefaţă“, unde autorul ne spune deja, — nu nóúe, — ci prietinelor seí,

că l-a mai plăcut un „decoltaj frumos“ a unei subrete de cât o călugăriţă, — arătându-ne ast fel, că aparţine şcolii realiste. — Spune voiú numai atáta, că broşura „*Juvenilia*“ cuprinde: *prosă, versuri şi poezii în prosă*, scrise unele din ele, pe când autorul era de 15 ani.

Bucata cea dintăiú şi una dintre cele mai lungi e „*Pagine triste*“. Nu voiú, să zic o vorbă grea, dar recetind zilele acestea ediţia nóná din *Scrierile complete* de Iacob Negruzzi fără de voe am revédut intriga din „*Mihaiú Vereanu*“ în această bucată şi un mic episod în bucată a dóua „*Pe tren*“.

„*Paginile triste*“ sînt însemnările unui sculptor, născut din florí, (rog pe cetitori, să urmărésca biografia persónelor,) îndrăgoatit în o contesă rusă, căreia, — fiind o amatórá a artei, — l-a propus, să-i servésca de model pentru o Venere. Sculptorul era numai un începător, espusese cel dintăiú obiect, şi totuşi autorul ni-l presintă ca fórté îndrăzneţ, póte fiind că era Român!

Se înţelege, că contesa consimte, restă ultimul cuvînt al contelui Rupşin, care şi primesce în odaea sa pe sculptor, şi de si gata a satisfacé acestei dorinţe, totuşi îi pare „o profanare a curăţeniei vieţii casnice“

faptul, că soţia sa „să stea góla înaintea unui străin“. În sfârşit, ambiţios şi el, că artistul, „de la care toţi ne promitem un viitor strălucit“, a ales de model chiar pe soţia sa, „o frumsétă neobicinuită“, şi cu tóte că sculptorul e tinér, cu sânge cald „dispus de a se înferbînţa şi mai mult în faţa unei astfel de frumseţi, a se înferbînţa până la clootire, până la neresponsabilitate“, — cu tóte că nu crede „în sfinţenia artei, cel puţin nu în acel grad de a o ridica mai pe sus de cât instinctele sexuale“, — cedeză totuşi şi se învoeşte, cu observarea, că „de se va întimpla vre o nenorocire, e capabil de ori ce“.

Sculptorul îşi dá cuvîntul de onóre. Se comandă un bloc de marmură, se pregătesce un podiú, şi şedinţele încep.

Nu mă încerc a spune, cum a decurs şedinţa întâia. Însemnările din ziua de 8 Octobree cuprind paginí, cari *eu* nu le-aşl mai receti.

Să mi-se spună ori ce vorbe aspre, dar descrierea unor sentimente sensuale, cari nu pot, să trezescă în mîntea cetitorului nici o gândire morală, — pentru noi, cari nu ne-am dedat cu filosofia lui Hartmann şi cu stilul lui Ibsen, Zola şi alţii, e un lucru

Cel ce are o schintea de pricepere, trebuie să pătrundă în ascunsul plan al guvernului de a încâtușa clerul, ér nu de a-l îmbunătăți sörtea.

Încâtușarea este evidentă, căci ajutöarele nu se dau ca remunerațiune pentru merite câștigate în conformitate cu chemarea preotöescă, ci se dau din partea secției naționalităților din cabinetul ministrului president ca rêsplătă pentru serviții politice contrare bisericii și némului românesc, sau cel puțin ca indemn și ispită diabolică, prin care să se stingă zelul sacru pentru cele mai înalte și cele mai sfinte interese ale nöstre.

Tot așa de evident este înse și aceea, că nici cu congrua, ce se va da, după cum este proiectată pentru confesiunile acatolice, sörtea clerului nostru nu se va îmbunătăți.

În părțile ungurene preoții gr. cat. aũ din fondul religionar congruă de câte 315 fl. la an. Cu töte acestea starea lor materială în general vorbind nu este mai bună de cât a clerului transilvan, ér inima lor, preste totvorbind, nu stă așa de apröpe de inima poporului, cum stă inima clerului din Ardeal.

A fară de aceea unii preoți numai așa vor căpëta ajutor de la stat, dacă îl vor hé, mânca orî juca în cărți cu micii tirani din provința orî dacă o parte însemnată o vor da bacșiș la aceeași tirani. Alții vor profita de ajutoriul de la stat numai spre a-și înmulți trebuințele superflue, ér nu spre a-și asigura esistența și bunăstarea.

Periclu cel mai mare îl aflăm înse în împrejurarea, că poporul nostru, care singur a susținut clerul într'o mie opt sute de ani, vedënd, că preoții lui primesc ajutor de la stat, va începe încetul cu încetul a lăpëda sarcina de până acum sub pretext, că sörtea lor este asigurată de la stat, și ast fel preoții vor perde töte isvöröle de esistență, ce-i curgeaũ din sinul poporului. Ce va fi înse de cler atunci, când poporul se va fi desvëțat a-i mai da ajutor,

ér un guvern-fără de Dumnezeu îi va sista ajutöarele, fie pentru că vre, să-și bată joc de biserică, fie pentru că împrejurările finanțiale ale statului îl constring la acösta?

Este deci timpul, să se facă öre ce pentru prevenirea celui mai mare desastru pentru biserică și națiunea nöstră.

Noi și toți preoții, cari aũ fost de față la sinodul archidieceșan din 1896, ne aducem a minte, că Consistoriul archiepiscopesc s'a încercat a abate pe ministrul de culte și instrucțiunea publică de la hotăröirea sa de a împărți ajutöarele de stat în chipul arëtat, dar töte încercările acestea, pe cum și rugarea sinodului, aũ fost zădarnice.

Ne aducem înse a minte și de aceea hotăröire sinodală, că ajutöarele oferite de ministru pe lângă condițiunea, ca el să le împartă, aveaũ, să nu se primescă, până ce clerul nu va fi fost consultat din nou.

Dacă clerul nu a fost consultat la timpul sëu, credem, că este timpul suprem, să se consulteze cât mai curënd, până ce otrava dată de guvern nu va fi înveninat töte membrele acelu corp binemeritat pentru biserică și neam, care este clerul gr. catolic.

Trebue să hotăröim cât mai curënd, că orî voim, să trăim în servițiul bisericii și némului nostru, orî vrem, să devenim instrumente örbe în mâna celor ce cu nerușinare se încercă a ne cumpëra.

Oerupțiune vulcanică a iubirii „frătesci“. — În „Tel. Român.“ din 12 a c. a apărut un prim articol, care ar fi pagubă, să nu-l reproducem și noi. Êtä-l:

„Propagandă papistașă. Biserica nöstră după ale sale principii nu este biserică, care prin proselitism să cerce a-și înmulți numărul credincioșilor sëi.

„Până mai ieri alaltă ieri numai tolerată în patria nöstră, biserică nöstră a fost supusă celor mai neomenöse persecuțiuni, cu

deosebire apröge aũ fost persecuțiunile asupra ei aici în Ardeal.

„Persecuțiunile s'aũ început după urmele istorice, de cari avem până acuma, prin secul al treisprezecelea, și în fruntea persecuțiilor a stat biserică papistașă, până când ea a fost aici cea puternică.

„În vëcul al XVI. se frânge puterea bisericii papistașe, și locul ei îl ocupă biserică calvină.

„Din vëcul al XVI. până la începutul vëcului al XVIII. biserică calvină este persecuătorul bisericii nöstre.

„Pe la finea vëcului al XVII. érašî vine la putere biserică papistașă.

„Între Români se aruncă blăstëmul cel mai mare, care a putut veni asupra lor.

„O parte a Românilor s'a unit cu biserică papistașă.

„Prin acösta s'a aruncat în sinul națiunii române ura confesională, cel mai mare rău, care s'a putut arunca între Români.

„Cu anul 1700 s'a pornit o persecuțiune mai amară, persecuțiunea bisericii ortodoxe române prin mediul Românilor dați uneltă în mâinile papistașilor.

„Și de atunci ca potop valurile proselitismului religionariũ nu mai încetăză.

„Biserica ortodoxă română nu mai are un moment tignă, un moment liniște, nu mai este zi lăsată de Dumnezeu, în care punëndu-și la o parte grijea de apërare contra atacurilor și curselor, să pötă îngriji de crearea unei sörte mai bune pentru sine și în general pentru turma cuvântătoare.

„Românii uniți sînt dați în servițiul unui curent papistaș, care și-a îndreptat atențiunea spre catolisarea orientului în sensul papistașilor, și curentul acesta lucră acuma de mulți ani.

„Ca mediũ are să servescă elementul românesc, ca unicul, care are töte facultățile de a cultiva și de a cuceri orientul.

„Efectele le vedem zi de zi.

„Azi metropolitul din Bucovina e silit, să mërgă cu memoriũ până la sacrosancta persoană a Majestății Sale împëratului spre a-i cere scutul contra uneltirilor bisericii papistașe, mâne vine episcopul bisericii nöstre din eparchia de Dumnezeu scutită a Caran-

netrebnic și respingëtör. Nu zic, să ne facem cu toții sfinți. — de și ar fi förte bine așa, — dar voiũ, să rămână și pe viitor întreg și nepëtät acel sentiment moral, care vécuri a susținut în noi viociunea vieții, și care singur ne mai susține și acum în mijlocul materialismului cutropitor. Dar de alt cum N. Filipescu ne spune în „Cătră un nou ideal“ (pag. 118), unde a ajuns lumea cu realismul și naturalismul. Și dacă la toți și din töte părțile, la töte națiunile se trag clopotele la îngroparea acestei școli, de ce să salutăm cu entuziasm pe dl Pușcariũ, care cercă a importa semînța ei din orașele Germaniei?!

Dar să nu par dramatic!

Sfârșitul e förte ușor de ghicit. Sculptörul nu s'a ținut de cuvint, și contele l-a provocat la duel, dar la un duel pe viață și mörte. Terenul luptei a fost un platoũ din Tirol, unde la spatele fie cărnua sta deschisă o prăpastie îngrozitoare. Resultatul a fost împușcarea contelui și rănirea sculptörului.

A învins immoralul față cu omul cinstit! O, dar asta e o școlă modernă! Noi cei de sub pótele iuculte ale bëtărănilor Carpați n'o pricepem.

Contesa a bănuít, ce póte însemna dispariția de o dată și a bărbatului și și a sculptörului, și fiind că contele îi descoperise

o dată, că de ar avé când va vre un duel, numai pe acest platoũ s'ar bate, — a mers și ea în Tirol și a aflat pe sculptörul ränit.

„E mört dară contele?“ întrebă ea.

„În fundul prăpastiei!“

„Multămescu-ți, Dömnë, că mi-l ai lăsat pe el în viață!“ șopti contesa rugându-se.

Ce școlă vrednică de urmat!

Dar nu i-a fost dat nici sculptörului, să fie mai fericit!

Pe când zăcea în pat, contesa l-a aflat ziarul, l-a cetit — și a grăbit a se pune sub rötele trenului, — fiind că a descoperit, că ea e sora vitregă a sculptörului, carea în tinerëta sa fugise cu un öșter. . . .

Să vedeți, iubiți cetitori, cât de mult e preamărită fapta acösta a ei. Mândria a îndemnat-o, să fugă cu un conte, mândria, să se arunce în brațele unui așa mare artist, și acum aceea-și mândrie o aruncă sub rötele trenului.

„Dar ei,“ zice sculptörul-frate, „de ași fi sciut adevërul înainte ea, întâiũ ași fi comis pëcatul, apoi m'ași fi sinucis! Dacă ești mört, e tot una, dacă ai cu un pëcat mai mult în cărcă saũ nu, dacă mori fericit saũ cu re-mușcări.“

Culmea filosofiei realiste și naturaliste, credeul tinëruului autor! Felicitările nöstre.

În fața unei morale ca acösta ași puté termina; cetitoriul ar fi deplin incredințat de tendința autorului.

Dar voiũ, să spun pân în sfârșit.

Vindecat, sculptörul grăbesce la Copenhaga în giptoteca lui Carlsberg fiul, unde e statua celebrei Vënerë, îi pune dinamită, și o nimicesce. Plecă apoi în Rusia și împușcă asupra țarului, dar fară succes. E prins, închis, dar se sinucide înfigëndu-și un cui în timple. Și „Paginile triste“ se sfârșesc. Pacientul cetitoriũ, care a urmărit aceste note fugitive, nu va mai avé, cred, lipsă, să-i mai spun judecata mea.

Pomenisem de „Mihaiũ Vereanu“. Și aci un frate iubesc pe soru-sa naturală, far de a o cunöscë. Când află, cine e, părăsesce lumea și-și mortifică trupul umblând pe jos și mănecând numai plante spre a-și omörî trupul. Lumea îi zice „frate Chirilă“, și toți îl cunösc ca pe „un suflet bun și compătimitör“, care se jertfescë „pentru omenirea pătimașă“.

Ei! dar autorul lui „Mihaiũ Vereanu“ e Iacob Negruzzi, nu Sextil!

A döna prosă e „Pe tren“. Bucata acösta — esceptionând părțile slabe — mie mi-s'a părut cea mai bine scrisă. Constat de alt cum, — pentru cinstea mea de „uliũ“, — că autorul, — de și tinër, — scrie bine, are limbă bunioșöră, mult spirit, o döșă bună

sebeșului, și aduce gravamen la congresul nostru național-bisericesc, căci la guvernul țării nu află spriginire în lupta cu unelțiile uniților.

„Azi ne plângem noi, că pe față se fac fundațiuni cu mențiunea de a se distinge preoții, cari au câștigat suflete dintre credincioșii noștri, mâne vine biserica din România și ne spune, că s'a format o reuniune papistașă cu sediul în Paris, cu mențiunea de a uni întreg orientul. În comitetul de direcțiune al acestei reuniuni cu mențiune de a câștiga proseliți printre Români este părintele Dr. Vasiliu Lucaci și părintele Dr. Demetriu Radu, doi bărbați chemați alt cum a avé un rol de frunte între Români.

„Lucrurile și-au făcut cursul lor normal. Au trecut ani după ani, și încă nu sînt impliniți zece ani de la urzirea acelor lucruri.

„Totuși putem constata deja azi multe lucruri simptomatice.

„În vara anului 1896 România a trecut prin o crasă, care amenința cu rumpere, cu schismă religioasă.

„În afacerea cu crisa, în afacerea cu detronarea metropolitului Ghenadie încă nu e clarificat rolul, care l-a avut curentul pentru lățirea papismului printre Români.

„Părintele Dr. Vasiliu Lucaci rehabilitat de suprema autoritate bisericăscă contra voinței episcopului lui sufragane, trimitea manifeste către poporul român din Umbra Columnei lui Traian, și era considerat ca metropolit venit în Bucuresci cu firmă pentru întreg orientul.

„În stradele Bucurescilor lumea entusiasmata l-a strigat: Ave Caesar! Osanna viitorului principe bisericăsc.

„Întelepciunea bărbaților conservatori din România a ferit țara de o grea schismă, de o grea crasă, și istoria la timpul său va scrie scote în relief bărbăția ortodoxilor bărbați

din România, cari au ferit țara de o catastrofă.

„Terenul acțiunilor papistașe s'a schimbat. Missionariul român din Bucuresci a fost chemat în Ungaria spre a continua opera de proselitism în părțile banatice.

„Astăzi sînt neliniștiți, turburați în conștiința lor credincioșii noștri din Lugos, acest centru puternic al Românilor ortodoxi, în cât în îngrijirea pentru credincioșii săi protopopul Lugosului s'a aflat îndemnat la anii noi a spune lumii, ce atentat se pregătește bisericii noastre în părțile acelea.

„Biserica ortodoxă din Bucovina caută nouă forțe de rezistență în reuniuni preoțesci, de ore ce atacurile din partea papistașilor vin acuma cu vehemență neobișnuită.

„Ce vom zice noi ardeleni, noi a căror sörte ostenele și dureri a fost!

„Ce vom zice noi?

„Nici o dată noi nu am atacat, ci tot de una numai pentru apărarea noastră am luat péna în mână.

„Necesități a ne apăra, împinși la această necesitate, noi nu ne putem da îndărăpt.

„Ne vom apăra deci, și vom atrage atențiunea publicului românesc asupra unelțiilor pornite contra noastră.

„Biserica ne-a fost scutul nostru în trecut, biserica ne-a fost mângâierea noastră.

„Biserica a fost mama dulce, care ne-a ținut la sinul său, de aici am supt tăria în credință, de aici alipirea către limba noastră, către individualitatea noastră națională.

„Biserica noastră a fost și este biserică românească, a sări în ajutorul ei este dorință sfântă de fi credincioși.

Nu ne vom dimitte la analiza acestui articol, pentru ca să constatăm, ce e într'insul adevăr și ce minciună. Un singur lucru

constatăm: Cel ce se mânia, n'are dreptate și — perde.

Proselitismul se vede, că neuniților noștri le e o vorbă afurisită. Nouă înse ne e sfîntă. Pe calea proselitismului s'a lăpătat biserica cea adevărată a lui Christos preste totă fața pămîntului conform mandatului, ce Christos Domnul l-a dat Apostolilor săi zicându-le: „Mergînd învățați *tote* némurile.“ Ori cât se supără neuniții noștri, biserica cea adevărată a lui Christos cu Români nu pöte face excepțiune, pe ei ea încă trebuie, să-i cuprindă în apostolia sa, în tocmai pe cum cuprinde pe antropofagii din Polinesia și din Africa, pe Sinezii, Iaponezii, Indi și Mubamedanii din Asia, pe Indianii din America, pe reformații cei de multe feluri din Europa și din America. Biserica cea adevărată a lui Christos nu are numai să se apere, ea are să atace, căci „împărăția cerurilor,“ biserica lui Christos „se silește,“ se impune pe sine însăși altora, și acesta o va face pretutindenea și în tot de una, pentru ca să împlinescă cuvintele Mântuitorului: „Ca să fie una, pe cum și noi?“ Și ce unitate are să fie acesta, ne-o spune s. Pavel scriind: „Un Domn, o credință, un botez.“

Grăiescă deci neuniții, cât vor vre, despre „proselitism“ și despre „propagandă papistașă“ și supere-se, biserica cea adevărată a lui Christos pentru aceea nu se va face necredincioasă mandatului, ce l-a primit de la Întemeietorul ei. Și nu l-ar fi bucuria cea mai mică aceea, carea o ar simți atunci, când ar puté, să zică Românilor, ceea ce a zis s. Pavel Corintenilor, celor ce s'au întors de la desbinare la unitate: „Acum mă bucur, nu căci v'ați fost întristat, ci căci v'ați întristat spre pocăință.“

de umor. Ce folos înse — în legea proverbului, — dacă „brânza e bună“?

O biată fată din Geneva plecă ca damă de companie în România. Oficialul de la biroul respectiv, care îi propune angajamentul, îi dorește din totă inima: „Să dea Dumnezeu, să te întorci tot ast fel, pe cum pleci!“ În vorbele acelea era pus înse atăta sentiment, în cât fata ascultă de glasul, care parcă adaugă în mod imperceptibil altor urechi și vorba: „Te am dragă“

Ajunge, e primită bine, e iubită de toți, dar într'acestea sosese de la școlile din străinătate Tit cu un prietin a nume Wolf. Totă lumea se ocupă de ei. „Dómna Răclean era atît de plină de Tit,“ ne spune autorul pe nemtesce, de abia își mai aduce a minte de ea. Tit înse o observă, el scie din esperință, ce manevră să folosescă „spre a o subjuga“.

Întimplarea îi ajută. Într'o zi rătăcind prin grădină zăresce pe Elena cufundată în cetit.

Permite, iubite cetitorii, o scurtă descriere, făcută în limbajul acela, cu o ast fel „de analiză psihologică chinuită“, de carea pretutindeni „lumea pare sătulă“: „De sub hațna ei ușoră răsăria o pulpă rotundă, pe care era întins un ciorap negru și subțire, de parcă voia, să respire prin ochiurile sale aeriene atmosfera cea umbrită și parfumată a foilor de nuc, pe cum un cal de cursă își întinde nările, când se pregătesce, să fugă. O muscă se aședă pe pulpa desvilită, fără să scie, pe ce tesaur se pune, și atunci mușchiul piciorului se constrînseră involuntar spăriind insectul și — pe Tit prin rotunjela lor vinjosa.“

Admirabil de frumos! Și apoi etc. etc. „cel ce în fața unui ast fel de tablou s'ar fi întors, să plece,“ spune autorul, „ar fi fost un eroi și mai mare — sau un prost potențat.“

Fata cu minte spre a fi ferită de o nouă surprindere și spre a rămâne așa, cum a venit, abzice și plecă spre casă, — încunjurată de regretele tuturor și gratificată de Tit cu epitetul de „gască prostă“. Wolf, care încă reîntorse a casă, o însotesc, și conductorul, de dragul unui bacșiș gras îi încuie bine în un vagon.

„Pe tren“ diu vorbă în vorbă, fata îi spune, ce a pățit, de ce fuge a casă, lucru, pe care îl tănuise până acum. Wolf îi laudă caracterul și o omenesce cu Madeira, care „place fetelor“, și atăta o omenesce, pân ce o îmbetă, și apoi . . . bestialitate. Fata trezindu-se din somn, nu mai vedu pe nime în vagon, și o cuprinde orórea, când aude de Geneva. Nu vre, să mai scie de orașul său și se perde „pe stradele Vienel“.

Și la Negruzzi este un așa episod, dar l-ași puté copia literă de literă fără de a avé lipsă a rupe firul.

De alt cum acesta e timbrul caracteristic al tuturor bucăților cuprinse în acest volum, a fără de „Lupta geniilor“ și de „Niță Blegu“, bucată, pe care autorul a scris-o, când era de 15 ani, și când „nu putea, să se desvölte liber“, avënd — a bună samă — la spate pe părinți.

Se vede, cât de de parte a ajuns, în dată ce s'a desfăcut „de pétra legată de picóre“. Numai de parte de casa părintescă, luptând cu lumea, fără de a avé părinții mereu la spate, — spune dsa, că se pöte și trebuie să se desvölte un artist.

Durere! principiul acesta își arată ródele sale chiar la acela, care îl profesază. Mediul, în care îi place dsale, să se invirtă, și chipul, în care îi convine, să-și petrecă, se pot afla în bucățile „În auditorii“, „O sară de tómnă“, „Întăia dragoste“ și altele. Realist, picant pân la immoral sînt calitățile scrierilor sale, și gustul pentru ast fel de opere încercă a-l introduce și în viața noastră românească, chiar prin colónele bătrânei „Gazeta“ (Nr. 28—1898).

Sper, că nu-l va succede!

Dsa a cetit mult în viață și a vedut multe. Pagubă, că a apucat pe așa povîrniș periculos. Ideile sale religioase, pe cari le atinge din când în când (pag. 29, 96, 243), și principiile de educație și morală stau pe un pedestal fôrte primejdios. Și nisuița continuă de a releva pretutindenea tot, ce e mai picant, la toți cetitorii cu minte îl va face respingător.

Să aduc exemple? Așa s'ar cuveni, dar parcă-mi e scîrbă, să mai citez șire, cari face-vor mulți obraji, să înroșescă, și frunți, să se încretescă.

Să pomenesc de poeziile în prosă. Cea dintăiu e „Mama“: immorală și disgustătoare. O fată ghebósă are un copil din flori cu cel mai frumos flăcău din sat, care merge la ea în o nópte de beție. Copilul înse îi móre, și ea îl îngropă înaintea fereștii spre a-l plânge în continuu. Și sădesce pe mormînt flori, apoi face un fel deasil pentru paserile, cari cîntă mórtea copilului. Ea le dă de mîncare, pân ce observă într'o diminătă, cum o mierlă scóte din pămînt un verme gras.

Și tot așa pân la sfârșitul cărții.

Revistă bisericească.

Din Patrie.

Cestiunea congruei preoților catolici, care de cât va timp  ră d rme, pe cum e informat „M.  li.“, se resusciteză,  i post tot discrimina rerum in cur nd se va termina conscrierea venitelor, devenind actuală cealaltă cestiune, că de unde  i in ce sumă să se procure banii pentru regularea congruei.  n interesul episcopatului ar fi, să nu lase guvernului rezolvirea acestei cestiuni. Se sper z , că după Pasci se va  ine conferin a episcopescă in cauza ac sta.

Roma.

Sfin ia Sa Papa Leo XIII in 14 a c. a primit in audien a pe principele de coronă al Svediei, care s'a prezentat inso it de adiutantul s u. Principele după aceea a cercetat pe cardinalul secretar de stat Rampolla.

In 15 a c. a primit Papa pe cardinalii Sourrien arhiepiscop de Rouven  i Labour  arhiepiscop de Renne, cari  u călătorit la Roma spre a- i primi in 24 a c. p l rile cardinali i.

Cardinalul Paisco e numit arhiepiscop in Neapol. El inainte de a fi cardinal (30 Nov. 1896) a func ionat in Neapol ca profesor la seminarul teologic.

In 18 a c. Sfin ia Sa a primit pe contele Badeni, fostul ministru president al Austriei.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Dieta continuă desbaterea proiectului despre apropiatie. — Deputa ii partidelor populare arată, cum guvernul decatolisez  sistematic  colile catolice  i a p sit pe terenul ateismului prin introducerea căsătoriei civile, a jur mintului civil, prin tolerarea duelului, prin inmultirea  colilor de stat, cari nu  u caracter confesional,  i in fine prin agitarea presei guvernamentale in contra religiei catolice.

La acestea reflect nd ministrul Dar nyi impută popularelor antisemitism  i agita iune in favorul socialismului.

Apponyi in  edin a de Lună a supus la aspră critică liberalismul degenerat din Ungaria, care culminez  in domnia arbitr r  a partidului guvernamental  i in confiscarea libertăților publice. — Deputa ii populari Molnár, Leps nyi  i Asboth arată, că reac iunea dorită de ei este necesară  i constă in reagarea poporului spre a- i redob ndi drepturile confiscate, spre a st rpi tendin ele centralistice  i absolutistice, principiile egoistice  i materialistice  i spre a valida principiile creștine pe t te terenele.

Dieta in  edin a din 23 a c. a ales pe membrii n uiei comisii in cestiunea cuotei, apoi a continuat desbaterea generală a apropiatiei. — Na ionalul S ghy atacă guvernul pentru falsificarea liberalismului  i introducerea for ei in guvernare. — După vorbirile scurte ale lui Pichler  i Sima br. B uffy a răspuns la

oposi ionali ap r nd procedura guvernului fa a de socialism.

Joi a vorbit din partea guvernamentalelor Hegedüs polemiz nd cu opoștia, care e pesimistă. Retin cerea la principiile creștine urgit  de partidul popular o califică de periculoasă pentru raporturile interconfesionale din patrie.

Vineri fiind s rb toare nu s'a  inut  edin a dietală.

Austria.

Ministrul president Thun inso it de ministrul de finan e  i de cel de comerțiu  u fost in 19  i 20 a c. in Budapesta spre a visita pe colegii lor ungari  i tot o dată spre a se in elege cu privire la reinceperea tract rilor in cestiunea cuotei  i a pactului.

Lun  s'a redeschis noua sesiune a parlamentului central. Presidiul l-a dus, ca cel mai b tr n, deputatul bucovinean  urcan, care a indemnat parlamentul la lucru serios, mai ales acum, c nd se pregătesce spre a serba jubileul de 50 de ani al domniei Monarchului.

Purced ndu-se la alegerea presidentului pentru sesiunea ac sta, s'au dat 241 voturi, dintre cari 44 a marilor proprietari fideli constitu iunii  u fost albe, din cele alalte 197 a primit Dr V. Fuchs 195; frac iunile opoșionale germane nu  u votat. Dr Fuchs face parte din partidul popular catolic. Sch nerer, Wolf  i consoții  i- u reinceput scandalurile.

Contele Thun prezent ndu- i colegii parlamentului a declarat, că  i  ine de cea mai momentos  problemă politică, ca să restabilesc  raporturile parlamentare normale  i să asigure mersul regulat a legislativei.  n numele Austriei se in r pt  cu incredere c tr  t te partidele  i le cere sprigiul patriotic.

Mercuri s'a ales de primul vicepresident slovenul Dr Ferjancic,  r  de al doilea vicepresident românul cavalerul de Lupul.

 n  edin a de Mercuri desbaterea parlamentară a decurs in ordine. Sch nerer ca morbos nu a luat parte la  edin a,  r  faimosul Wolf s'a purtat cinstit; p te că vre, să- i schimbe năravul, ved ndu-se aproape de tot isolat de cona ionali s i.

Contele Thun a  inut o conferin a cu preziden ii tuturor cluburilor  i s'au in eles, că de o cam dată la fie care cestiune din singuraticile cluburi numai c te un membru să p t  vorbi. Prin ac sta s'ar pune o stavilă obstruc iei.

Ca semn bun se consideră imprejurarea, că Germanii din Boemia  i Moravia  u hotărit a- i alege membri in delegațiuni. Presa germană in general e contrară scandalurilor de natura celor inscenate de c tr  Wolf in sesiunea trecut .

Rusia.

Corea, noul stat independent din estul Orient, pentru organizarea sa internă a primit din Rusia consilierii finan iali, instructorii militari  i gardă pentru păzirea palatului imp r tesc. F ea

oficioasă a guvernului din Petersburg publică nu comunicat, in care se zice, că in Corea s'a format un partid contrar străinilor, care face dificult ti instructorilor  i consilierilor rusesci.  n urma acesteia guvernul rusesc a inșarcinat pe agentul său din Corea, ca să intrebe pe imp ratul Li  i guvernul din Soeul, că mai  u lipsă de ajutoriul Rușilor. Guvernul corean a răspuns, că e destul de tare spre a- i conduce inșu- i afacerile sale interne  i mul amcesc Rusiei pentru ajutoriul prestat până acum. La acestea Rusia a declarat, că  i va retrage consilierii finan iali, mili ia inșe, consider nd situa ia neclarificată din Orient, după ieșirea sa din armata corean  va r m n  in c  un timp  re care la dispunerea misiunii rusesci. Sper z , că guvernul din Corea va afla mijloce pentru conservarea ordinii interne, pe cum  i pentru a apăra interesele  i drepturile Rusiei ca ale unei mari puteri invecinate cu Corea.

Turcia.

Se anun a, că puterile  i-ar fi dat consensul la numirea prin ului grec Georgiu de guvernator al Cretei. Pórta  i acum insistă, ca noul guvernator să fie un supus turcesc. Probabil că prin ul Georgiu va fi introdus in oficiul de guvernator  i in contra văii sultanului.

Concentrarea de trupe turcesci in Macedonia, pe cum scrie „Curier des Balcani“, a produs in rijiri  i nemul amiri in Bulgaria. Bulgarii se inarm z .

Correspondin e.

De pe C mpie la 12 Martie 1898.

Clarissime Dle Redactor!

 n mai multe rinduri s'a discutat in prețuita „Unirea“ cestiunea ritului bisericii n stre, espun ndu- i fie care corespondent părerile sale proprii după vederile respective după esperințele c știgate. Unora nu le convine imprejurarea, că ritualul nostru e de tot prea lung  i obositoriu,  i in privin a ac sta avem lipsă de reforme; altora, că e neprecizat  i nu e destul de clar;  r altii zic, că in biserica n str  de rit oriental nu esist  unitate rituală, ci fie care preot indeplinește func iunile sacre după captul s u fără de a av  o normă sau o regulă, după care să se in repte.

Cum că ritualul bisericii n stre e prea lung,  i că suferă de mai multe scăderi, cari ar fi de dorit, să se delăture, o scim prea bine cu to ii. Dar nici de cum nu mă pot uni cu vederile acelor confrăți, cari susțin, cum c  in biserica n str  catolică de rit oriental nu esist  unitate rituală; mie cel pu in nici o dată nu mi-s'a dat ocaziune de a mă convinge de ac sta,  i de aceea afirm, că  i in biserica n str  este unitate rituală ca  i in cea apusană.  i dacă astăzi sintem in neplăcuta pozi ie de a au i totuși at tea t nguirii in contra neunit ții ritului bisericii n stre, asta provine de acolo, că după modesta mea părere confrăți, cari s'au ocupat de cestiunea ac sta, nu  u considerat-o destul de obiectiv.

Ritualul bisericii n stre obiective considerat e unul  i acela- i in in r g  biserica

catolică de rit oriental. Asta ne-o dovedesc cărțile noastre bisericești, cari cuprind aceleași cântări, aceleași rugăciuni și aceleași îndrumări pentru totă biserica așa, în cât în privința acésta cred, că toți confrății sînt de acord cu mine.

Ce se ține de anomolia, diformitatea și divergențele, ce se observă mai la fie care preot fungent, acésta nu derogă nimic unității ritului, ele sînt tot atâtea abateri sau mai bine zis abuzuri antirituale învechite, și fiind înrădăcinate și prefăcute în sânge la poporul nostru obișnuit de a le vedea și ascultate de la preot, se tolerează încă ca un malum necessarium. Și ast fel când e vorba despre neunitatea ritului bisericii noastre, nu se înțelege sub aceea neunitatea obiectivă, ci cea subiectivă, în cât adecă preoțimea de rit oriental abătându-se în perfacerea funcțiunilor sacre de la prescripțiile și normele canonisate se acomodează după împrejurările locale unor datini vechi antirituale, și acestea tocmai pentru că nu sînt recunoscute și aprobate de suprema auctoritate bisericească, ci sînt croite după placul și captul respectivului preot fungent, zic, tocmai de aceea sufer de defectul unității. În privința acésta întru adevăr că în biserica noastră domnesce cea mai mare disordine și diformitate așa, în cât trebuie să se mire ascultătorul, cum și de unde provine aceea, că preoți de același rit îndeplinind una și aceeași funcțiune sacră nu o perfac după aceleași norme, după aceleași reguli, ci cât se poate de divers. Abaterile acestea neorecte, abuzurile acestea antirituale apoi ne dau prilej de a zice, că în biserica noastră nu există unitate rituală.

Spre a delătura diformitatea acésta în perfacerea funcțiunilor sacre după părerea mea nu ar fi tocmai de ajuns numai un manual, — după cum susține confratele Z., — de ore ce acest manual, bun, rău, defectuos, neprecis, cum este, îl avem în cărțile noastre bisericești, și dacă confratele Z. și împreună cu dînsul totă preoțimea aparținătoare ritului grecesc ar urma cu fidelitate și conștientitate îndrumărilor rituale, ce le avem, a bună samă că nu i-s'ar da ocaziune a se tîngui nici dsa și nici alții în contra neunității ritului nostru; ci trebuie să aplicăm alte mijloace mai radicale, trebuie să vindecăm răul din rădăcină, și numai după aceea putem conta la unitate rituală subiectivă.

Eu cred, că nici unul dintre confrății preoți din timpul de azi nu a introdus nici o înnoire antirituală în parochia sa, ci toate ceremoniile și datinile acestea le-a primit de la antecesorii săi ca o moștenire tristă din timpurile vechi. Preoțimea din vechime, pe cum ne e cunoscut la toți, sta pe o treptă culturală de tot inferioară, ba putem zice, că de multe ori nici nu se deosebia în privința acésta de poporul de rînd, și așa sub ast fel de preoți mai fără nici o calificățiune nu e mirare, că ritualul s'a diformat așa de tare, și s'a introdus atâtea datini și ceremonii anticanonice. Ceremoniile acestea ca unele, ce au fost introduse de preoțimea de atunci și din punct de vedere al câștigului, și cari a nume s'a formulat spre a măguli urechea ascultătorului, s'a înrădăcinat adânc în inima poporului nostru, i-s'a prefăcut așa zicînd în sânge. El ține strîns la acelea datini vechi, pune pond pe ele ca și pe funcțiunile sacre prescrie de ritual și le privește ca o ereditate scumpă rămasă

de la strămoșii săi! Așa dar aici e buba, asta e pedeca, ce stă în calea unității ritului. Impedimentul acesta nu se poate delătura prin manuale rituale, ci a) prin o procedere prudentă din partea preotului, nîsindu-se. ca cu încetul și pe neobservate tot, ce e rău și antiritual, să scotă din us; b) prin vorbiri ocazionale ținute în și a fară de biserică, în cari să combată cu moderațiune și prudență datinile și ceremoniile neprescrie de biserică, ba de multe ori chiar rele și superstițioase, și să aducă poporul la convicția, că întru adevăr acelea sînt rele și neacomodate timpului present; c) prin o purtare indiferentă a preotului față cu ceremoniile antirituale, și din contră față cu funcțiunile sacre prescrie de biserică să dovedescă o deosebită atențiune și pietate așa, în cât însuși poporul să vadă, că acelea nu au trecere înaintea preotului, și să se instrăineze de ele; d) prin abnegațiune din partea preotului, adecă să preferescă ștergerea respectivei datini rele și antirituale puținului câștig material, ce e împreunat cu o ast fel funcțiune.

Prin ast fel de mijloace aplicate cu tact și prudență vom pute abate cu timpul poporul nostru de la alipirea lui morțișă de datinile și ceremoniile necanonisate și de multe ori rele și superstițioase, și numai după aceea putem vorbi cu pace despre unitate deplină în perfacerea funcțiunilor sacre. Er până atunci trebuie să lucrăm cu prudență în direcțiunea acésta, să delăturăm toate obstaculele, ce ne stau împotriva, aducîndu-ne a minte, că la rezultatul acesta numai prin ast fel de mijloace și pe cale pașnică putem ajunge. Ștergerea, abrogarea forțată și silnică a abuzurilor rituale așa cred, că nu ar duce la scop, din contră poate ave urmări triste atât pentru preotul respectiv, cât și pentru biserică.

B.

Noutăți.

Dr Lueger distins de Papa. Din incidentul Iubileului papal cetatea Viena a adresat Pontificelui gratulare omagială. Sfinția Sa mulțămind Vienezilor prin nuntul Taliani, acesta a comunicat primarului Dr Lueger, că Sfinția Sa a binevoit a-i conferi marea cruce a ordului s. Gregorii.

Cestiunea calendariului. Di Xenopol în săptămîna acésta va presenta Academiei române în traducție română memoriul părintelui Tondini despre necesitatea de a unifica calendariul iulian cu cel gregorian.

Spargere în castelul Episcopului Pavel. Afăm din „M. All.“, că în noptea din 17 a c. către 3 ore diminețā au pătruns hoți în castelul din Slatina (Maramurēs) al Esceleiței Sale episcopului Pavel și au spart casa de fer. Simțînd, că se apropie păzitorul de nopte au luat-o la fugă spre cîmp. Păzitorul i-a urmărit, unul înse a descărcat de două ori revolvărul asupra lui și l-a rînit greū în un genunche, cât a cădut jos. Despre hoți numai atîta scie, că au fost cu paltone lungi; probabil au fost Jidanii caftanați. Ce au dus hoții cu sine, nu se scie încă.

Gimnas complet. Gimnasiul catolic din M. Oșorheiū ministrul de culte și instrucțiunea publică l-a recunoscut de gimnas complet cu opt clase și cu drept de a ține examen de maturitate pe anul scol. 1897/8.

Esamen de maturitate în școlile militare. Ministrul comun de războiū în conțelegere cu ministrul de honvedei a dispus, că

la școlile reale superioare militare tinerii, cari voesc a trece în academia militară, să facă esamen de maturitate. Prin acésta academia militară se ridică la același grad cu academiile civile, și cel ce ar voi, să părăsescă cariera militară, poate să se inscrie la politehnic. Primul esamen de maturitate e prevețut la finea acestui an scolar.

Nouă societate de magiarisare. În Budapesta sub numirea „Nemzeti szövetség“ s'a înființat o societate nouă de a asimila pe nemagiari cu Magiarii în fruntea acestei alianțe stă actualul rector al universității din Budapesta Herczegh Mihály. Alianța, pe cum zice presidentul ei, urmărește realizarea unei acțiuni sociale puternice spre lățirea culturii magiare nu numai între cetățeni de limba magiară, ci și între nemagiari. Propagă pacea, amicitia și concordia făcînd, să dispară nemulțămirea și neîncrederea dintre diferitele popore. Scopul societății e „unitatea națională magiară și a statului național magiar, pentru că în acésta stă taria Ungariei“. Tot cîntecul cel vechiū.

Secretar ministerial dispărut. Maurovich Fabian, directorul hergheliei de stat din Făgăraș, a dispărut, fără ca să i-se scie de urmă. El e provocat prin „Budapesti Közlöny“, să se prezenteze. Fôea oficiôsă serie, că nu e adevărată scirea, că el ar fi defraudat 50.000 fl. ci numai despre 1200 fl. nu a dat samă, și aceștia încă sînt asigurați. Probabil, că Maurovich a trecut în România. Un lucru e neesplicabil: dacă lucrurile sînt în ordine, pentru ce a dispărut Maurovich?

Pulszky Károly érăși nebun. Faimosul Pulszky Károly, care a păgubit statul cam cu 1/2 milion fl. la procurarea de tablouri pentru muzeul național din Budapesta, din partea tablei reg. a fost declarat de incapabil de a rațiocina. Curia a întărit acum sentența acésta, cu tôte că la timpul s'e mai multe autorități medicale au declarat pe Pulszky de om cu mintea întregă.

Esploatarea prin străini. Societățile de asigurare străine se înmulțese și în Ungaria ca ciupercile. Ele au agenți isteți, cari se pricep la reclam, promit favoruri fabuloase asiguraților și prin acésta câștigă pe forțe mulți. După câte un an doi asigurații vîdîndu-se amăgiți în așteptările sale abzice de asigurare eră societatea rîmîne cu câștig curat de sute de mii. Pe tôte societățile de acésta natură se pare, că le întrece societatea americană „New-York“, la care, pe cum s'a exprimat deputatul Polonyi în ședința dietală din 19 a c., sînt la ordinea zilei înșelăciunile, mituirile și falsificarea bilanțului, ca ast fel asigurații să nu cunoască starea reală a societății. Despre șarlatania agenților de la acésta societate Polonyi produce probe. Pe lângă acésta societatea „New-York“ înșelă și statul plătinind dare forțe mică în raport cu venitele colosale, ce le are în Ungaria. Directorul societății pentru Ungaria e deputatul guvernamental Arányi (Aufrecht) Miksa. El e tot de o dată și agent principal al societății avînd un venit curat de 60.000 fl. Cu tôte acestea plătesce contribuțiune numai 276 fl. Economii plătesc în dări aproape jumătate din venitul lor, și dacă nu pot plăti, vine esecutiunea cea neludurată, pe când străinii, cari au protectori între deputați, exploatează și statul și pe singuraticii cetățeni.

Casuri de mörte Lazar Huza, protopop onor., notar și asesor consistorial, a repausat în 24 a c. în al 66-lea an al etății și al 39-lea al preoției. — *Alexandru Balint*, preot în Sîn-Mărtinul deșert, a repausat în 6 a c. în etate de 58 ani și al preoției 34 ani.

În veci amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Începuturile picturii creștine.

(Continuare.)

Vestita controversă, care s'a fost născut încă în vécul al doilea cu privire la înfățișarea esternă a Mântuitorului, nici de cum nu eschide un tip tradițional de frumseță ideală, ci ea dovedește numai aceea, că tradiția acésta nu s'a păstrat pretutindenea într'o formă, ci numai în ținuturi singuraticce, așa mai ales în comuna romană, carea avu legături felurite și neconținute cu Orientul. Păstrarea acésta a tradiției în comuna creștină din Roma o dovedesc monumentele, cele ce s'au păstrat. Sciut e, că Origene, s. Iustin, Clemente din Alesandria, mai apoi ss. Basiliu, Ciril și alți scriitori bisericesci nutresc părerea, că Mântuitorul îndemnat de umilință și-a însușit o înfățișare de rînd și nefrumosă. ¹⁾ Origene cu tóte acestea respinge observările lui Cels îndreptate împotriva înfățișării Mântuitorului și accentuează, că Christos adevărat că a fost nefrumos, dară înfățișarea lui totuși nu a fost ordinară. Origene însu-și crede, că Isus se arăta fiesce căru om așa, pe cum pretindea binele omului: strălucit a apărut Apostolilor cu prilejul schimbării la față, ér de altmintrea ne dá Scriptura, să înțelegem, că înfățișarea esternă a lui nu a fost frumosă. De o dată cu triumful învățaturii creștine asupra politeismului și cu încetarea pericolului recăderii în idololatrie se schimbă și închipuirile acestea: ele s'au fost născut parte din starea de asupra a creștinilor și din neîncetata privire a lor spre patria promisiunii și gloriei, parte din esplicarea greșită a celebrei profetii de la Isaie 53, 1—3. Din ce în ce dobîndesc tot mai multă apretiare ps. 44 cu descrierea lui Mesia: „Împodobit cu frumseță mai mult de cât fii ómenilor; vîrsatu-s'a dar în buzele tale.“ De aceea s. Ieronim, s. Gregoriu de Nisa, s. Ambrosiu, s. Augustin, s. Ioan Chrisostom, Teodoret privesc frumseța trupescă a Mântuitorului ca un lucru, carele e de la sine înțeles. „Nu era vrednic de admirare, numai când făcea minuni,“ așa zice s. Ioan Chrisostom, „ci și când privia omul la el, și atunci era plin de amabilitate. Acésta a voit profetul, să o esprime, când a cântat: Tu ești cel mai frumos între fii ómenilor. Érá când Isaie ne incredințéază: Nu are chip el, nici mărime, grăesce despre ceea ce s'a întimplat pe vremea patimilor lui, despre maltractarea, carea a răbdat-o atîrnând pe cruce, și despre umilirea, carea a suferit-o pretutindenea în tótă viața sa.“ ²⁾ „Dacă nu ar fi avut și în față și în ochi óre ce ceresc,“ așa ne asigură s. Ieronim, „Apostolii nici când nu ar fi mers după el.“ Érá airia scrie: „A bună samă strălucirea și maiestatea dumnezeirii ascunse, carea strălucia și în fața ómenescă, a putut, să atragă la sine pe ceia ce-l vedeau.“ ³⁾ Aceea-și părere o nutresce și s. Augustin, dară cu o cale îndreptă luarea a minte a cetitorilor săi la schimbarea, ce a rezultat la diferitele popóre cu privire la tipul lui Christos. Dară pe lângă tóte diferințele închipuirilor totuși nu póte să nu se observe, că scirile tradiționale, cari ni-s'au păstrat cu privire la înfățișarea esternă a lui Christos, séménă atât între olaltă cât și cu monumentele, cele ce s'au conservat.

La adevărată hidime, carea se légă numai de expresiunea rului, firesce că nu s'au gândit nici acei Părinți, cari au susținut, că lui Christos l-a lipsit óre ce din forma regulată a feței. Căci adevărată hidime e proprie numai zidirii cuvîntătoare cădute, și o față și mai puțin frumosă și regulată spiritul, carele locuesce într'insa, încă o clarifică și o face armoniosă. Așa părerea lui Origene, carea o susține împotriva lui Cels, e aceea, că înfățișarea esternă a lui Christos adevărat că nu a fost perfectă, dară că expresiunea feței lui cu tóte acestea totuși a fost cerescă și nobilă, și părerea acésta a lui Origene are, să se privescă de a tuturor

celor alaltî dintre Părinți, cari au voit, să potenteze umilința Mântuitorului până la acest grad de lipsire proprie. De altmintrea e de observat, că s. Ieronim, carele a petrecut multă vreme în Palestina, apără cu multă energie părerea, că Christos a fost frumos; el acésta o face a bună samă cunoscînd tradiția țerii celei sînte referitoare la înfățișarea esternă a Mântuitorului.

Raporturile acelea despre înfățișarea esternă a Mântuitorului, cari au ajuns până la noi, cuprind a bună samă tradiția acésta împreunată și întărită cu reminiscințe legate de icóne mai vechi. Cunoscuta epistolă a lui Lentul, a unui antecesor pretins, dară neadevărat al lui Pontiu Pilat, póte că se derivă de pe timpul lui Dioclețian, și nu suferă indoelă, că a scris-o un creștin. Espreșiunile, cari se cuprind într'insa, sînt adecă de așa, cât nici de cum nu a putut, să le scrie un procurator roman. În forma ei de astăzi epistola acésta a ieșit la ivelă mai întâiu în ediția cea mai veche a scrierilor s. Anselm de Canterbury, așa dară pe la sfârșitul vécului al XV-lea. ¹⁾ Altă descriere găsim într'o epistolă îndreptată către împératul bizantin Teofil din vécul al VIII-lea. Epistola va să fie a s. Ioan din Damasc, înse nu e autentică. Altă descriere mai găsim la istoriograful bisericesc grecesc Nicefor Calist din vécul al XIV-lea. Epistola pretinsului procurator Lentul e acésta:

„În timpurile acestea a pășit în publicitate un bărbat, carele trăesce încă, înzestrat cu mare bogăție de putere: numele lui e Isus Christos. Ómenii îl țin de profet puternic, învățecii lui îl numesc Fiul lui Dumnezeu. El înviează morți și vindecă bolnavi de tot felul de bóle. El e înalt de stat și bine făcut, fața lui e seriosă și plină de dignitate, deșteptând iubire și reverință de o dată. Părul capului lui, pe la mijloc cărărit după obiceiul Nazarinilor, e în fața vinului, atîrnă de la urechi până pe umeri curgînd preste ei la vale și e creț și lucitoriu. Fruntea lui e netedă și limpede, fața lui e fără pată și puțințel roșită, expresiunea ei e nobilă și cuceritoare. Nasul și gura sînt desevarșite, barba e plină, la mijloc împărțită și de fața părului capului. Ochii lui sînt vineți întunecați și strălucitori: când mustră și cértă, ómenii trebuie să se témă de el, și când învață și admoniează, limba lui e plină de farmec și de iubire. Frumseță și maiestate admirabilă sînt unite în fața lui. Nimeni nu l-a vécut, să fie rîs vre o dată, dar l-au vécut plîngînd. Apariția lui e sublimă, mâinile lui sînt bine făcute, brațele lui sînt frumos formate. Cuvîntarea lui e scurtă, seriosă și ponderosă. El e cel mai frumos dintre fii ómenilor.“

Descrierea acésta în sine privită e expresivă, în parte e chiar mișcătoare. E vedită silința ei de a îmbrăca în cuvinte potrivite, ceea ce e suprapămîntesc în Christos. Dară ea totuși lasă deschise încă multe întrebări cu privire la forma nasului, a gurii și a ochilor, și îi lipsesc deci încă multe, pentru ca ea să fie model pe sama unui portret. Cuvintele ei cele mai de pe urmă sînt împrumutate fără indoelă din ps. 44 și în gura unui Roman păgân nici de cum nu se pot închipui; dară ele totuși ne spun, că descrierea acésta s'a scris pe vremea aceea, în care controversa amintită mai la deal a fost vióie, și ps. 44 a început a se manține în dreptul său. De altmintrea o descriere de felul acesta, proiectată de o parte făr de acurătate artistică, dar de altă parte cu simțirea vióie a impresiei personale, nici nu e cu puțință, fără ca ea să se întemeieze pe tradiție, așa dară fără ca să coréspundă adevărului istoric. Cunoștința unor icóne vechi încă nu ar fi de ajuns, pentru ca să proiecteze un tip așa de caracteristic și suprapămîntesc, care se deosebesce așa de mult de idealurile artei păgâne antice. Póte că pe temeiul acestei descrieri s'au gătit la porunca lui Constantin M. icónele acelea, după cari s'a făcut în mosaicul din Agia Sofia una dintre icónele cele mai frumoase ale lui Christos.

O asemenea descriere ca a lui Lentul găsim și între scrierile s. Ioan din Damasc în epistola către împératul bizantin Teofil. Auctorul epistolei, carele de altmintrea nu e s. Ioan, ci e necunoscut, zice:

¹⁾ Orig. adv. Cels. VI, 75; s. Iust. Dial. c. Tr. 83—88; Clem. Alex. Paedag. l. III. c. 1; Strom. l. III; Tert. adv. Jud. XIV; de carne Christi IX.

²⁾ Opp. T. V. p. 162. ed. Montf.

³⁾ In Matth. I, 9

¹⁾ Gabler, De authentia epistolae P. Lentuli ad senat. Rom. de Jesu Christo scriptae, Jenae 1819; id., Spicilegium observationum ad ep. P. Lentuli, Jenae 1822; Reiske, De imaginibus Christi, Jenae 1685; Carpzovius, De oris et corporis Jesu Christi forma, Helmstadii 1774; Fabricius, Cod. apocryph. N. T., Hamburgi 1783. pars I. p. 301.

„Mântuitorul a avut statură maiestosă, cam de șese urme, și a semănat cu mamă-sa; ochii lui au fost frumoși, nasul i-a fost oblu. Părul capului i-a fost creț, sprincenele dese, barba întunecată, colora feței gingașă și asemenea celei a mamei sale în fața grăului. Degetele i-au fost lungurețe, glasul sonor. graiul amabil, statul puțin plecat. Constantin M. a rinduit, să-l depingă așa, pe cum l-au descris raportorii cei vechi.“¹⁾

În Apus găsim la o sută de ani mai târziu în viața s. Ansgar scrisă de s. Rembert învățacelul și următorul lui în arhiepiscopia de Hamburg o vedenie descrisă în chipul armătorii:

„A intrat prin ușe un bărbat de stat înalt, îmbrăcat după obiceiul iudovesc, cu față plină de dignitate, din ochii căruia strălucia lumina dumnezeirii asemenea unei flăcări de foc. Când acela a privit la el, pe loc a cunoscut pe Domnul Christos, a alergat înainte și s'a aruncat la picioarele lui; și în vreme ce zăcu așa pe fața sa, Domnul îi porunci, să se scole, și pe când sta umilit înaintea lui și pentru extraordinara strălucire a ochilor lui nu putea, să privească la el, Domnul îl agrăi cu glas cucertorului.“²⁾

¹⁾ Opp. T. I. ed. Lequien, Paris. 1712. p. 631.

²⁾ Acta ord. s. Bened. T. VI Vita s. Ansharii. Cfr. Didron, Icon. chrét. p. 255.

Raportul lui Nicefor e acesta: „Înfățișarea Domnului nostru Iesus Christos, pe cum ni-s'a străpus de la înaintașii noștri, cuprinsă într'o iconă a fost cam acesta: El a fost mai înalt de șapte palme și a fost în flăoarea frumuseții bărbătesci. Părul capului i-a fost murgiiu, nu prea bogat și ceva încrețit. Sprincenele i-au fost întunecate și nu încovoiate, ochii i-au fost vineți în fața mării jucând în murg, frumoși, nasul i-a fost puternic, părul bărbii i-a fost blond și nu afirma prea tare în jos; dară părul capului îi era lung, căci forfecii nu l-au atins și nici mână omenescă a fără de cea a mamei lui în pruncia lui. Cefa îi era puțin plecată așa, că purtarea trupului părea a nu fi de tot dreptă. Fața nu-i era rotundă, ci ovală asemenea celei a mamei lui, în fața grăului și puțin roșită: pe ea reședeau maiestate și spirit, blândetă și milă. Era într'u toate era el asemenea dumnezeescii și nepătatei sale mame.“¹⁾

(Va urma.)

¹⁾ Hist. eccl. ed. Paris. I. c. 40.

Ben Hur

sau

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

„S'a descoperit o conjurațiune. Pilat voese, să acopere spesele noului acnăduct din vistieria templului.“

„Ce? Din vistieria cea sfântă?“

Ei repetară întrebarea privind cu ochi schinteitori.

„E corban, — sînt banii lui Dumnezeu. Îndrăznescă numai a se atinge și numai de un șechel din ei!“

„Veniți!“ strigă solul. „Procesiunea trebuie, că a trecut acuma puntea. Întregă cetatea curge acolo. Pote, că vor ave lipsă de noi. Grăbiți.“

„Gândul și fapta le-a fost una. Ei lăpădară înte haînele cele de prisos, și întregă ceta sta cu capetele descoperite, în haîna aceea scurtă și fără de mâneci, carea se obicinuia a o purta ca secerătorii la câmp, ca marinarii pe luntre, în haîna aceea, în care urcau colnicii mergend în urma turmelor, în care — nebăgend în samă arșița sôrelui — culegeau strugurii cei copti. Își strinseră brînele încă și mai tare și apoi ziseră: „Sintem gata.“

Acuma îi agrăi Ben Hur.

„Bărbați Galileenii,“ zise el, „eu stnt un fiu al lui Iuda. Veți, să mă primiți în tovrășia voastră?“

„Pote va ajunge lucrul la luptă,“ replicară ei.

„O, nu voi fi eu cel dintăi, care va fugi.“

Răspunsul le plăcu, și solul zise: „Pară a fi tare; vino cu noi!“

Ben Hur își depuse haîna superioară.

„Credeti, că vom ave, să luptăm?“ întrebă liniștit strîngendu-și mai bine brîul.

„Da!“

„Cu cine?“

„Cu paza.“

„Cu legionarii?“

„În cine altul s'ar și încrede un Roman?“

„Cu ce veți, să vă luptați?“

Ei priviră la el tăcend.

„Ei bine,“ zise el, „vom face, ce putem.

Înse n'ar fi ore mai bine, dacă ne-am alege un conducătorii? Legionarii tot de una au unul și pentru aceea pot lucra toți ca unul.“

Galileenii priviră la el uimiți, ca și cum idea acesta le-ar fi nouă.

„Cel puțin să ne promitem unul altuia, că vom, să stăm la olaltă,“ zise el. „Eu sint gata a o face, dacă și voi sinteți gata.“

„Da, să mergem!“

Ospetăria, pe cum scim deja, se afla în Besetha, în cetatea nouă, și pentru a ajunge la pretoriu, — cu care nume îngăufat numiră Romanii palatul lui Irod de pe muntele Sion, — ceta trebuia să trecă prin ținutul mai adânc către meză noapte și apus de la templu. Prin străzi, — de cum ya erau vrednice de numirea acesta, — cari duceau de la meză noapte, către meză zi și erau încrucigate de uliți miserabile, se duseră cu de grab în jurul cartierului Acra la turnul Mariamnei, de unde mai era numai puțină cale până la porța înălțimilor fortificate. În drum întâlniră mulți omeni, pe cari de asemenea îi infuria vestea despre intenționata profanare. Când ajunseră în sfârșit la porța pretoriului, procesiunea bătrânilor și cărturarilor intrase deja. Mult popor intrase cu ei, pe când o mulțime încă și mai mare sta a fără lărnuind.

Un sutaș ținea ocupată intrarea cu o ceta, carea se postase în armatură sub strălucitul arc de marmoră. Razele sôrelui cădeau ferbinți pe cofsurile și senturile ostașilor, dară ei stau nemișcați în șir, arătând tot atâta nepăsare față cu arșița sôrelui ca și față cu furia plebei. Prin porța de bronz cea deschisă curgea un riu de omeni în lăuntru; puțin veniau a fără.

„Ce se întimplă acolo în lăuntru?“ întrebă un Galilean de la unul, care ieșia a fără.

„Nimica,“ fu răspunsul. „Rabini stă înaintea ușii palatului și cer, să vadă pe Pilat. El le-a răspuns, că nu va ieși. Ei au trimis pe unul în lăuntru, ca să-i spună, că el nu se vor depărta, până nu-i va asculta. Acuma așteptă.“

„Să mergem în lăuntru,“ zise Ben Hur în chipul său liniștit. El vedea, ceea ce soții lui pote că nu vedeau, el vedea, că nu există numai o divergență între zoritori și între procuratorul, ci că e vorbă de aceea, că a cui voință va învinge.

În lăuntru porții era un șir de arbori verzi, și de desubtul lor erau lăviți de ședut. Omenii mergend și venind ocoliau cu multă

grije umbra, ce o aruncau arborii aceștia pe pardosela cea albă, căci ori cât de straniu s'ar păre, o regulă rabinică, după cum spuneau, isvorită din lege nu permitea verdetă de plante între zidurile Ierusalimului. Până și înțeleptul împărat, așa spuneau, a fost nevoit, să sădască colo jos în vale în jurul fântăni En-Rogel grădina pe sama miresei sale egiptene.

Prin coronele arborilor licuria frontul palatului. Omenii porniră în dreapta și după cați va pași ajunseră pe un spaț larg în patru unghiuri, în a căru lature apusană era clădirea rezidențială a procuratorului. O mulțime întăritată umplea spațul. Privirile tuturor erau îndreptate spre un portic, care era de-asupra unei porți închise. De desubtul porticului era postat alt șir de legionari.

Mulțimea era așa de desă, căt prietini nu ar fi putut pătrunde înainte, chiar și dacă ar fi dorit-o. De aceea rămaseră în fund ca privitori atenți ai celor ce se întimplău. La portic vedură turbanele înalte ale rabiniilor, a căror nerăbdare din când în când se împărtășia și mulțimii din dosul lor. A dese ori se aușia strigarea: „Pilate, de ești procurator, ieși a fără! Ieși a fără!“

O dată un om, carele ieșia, se îmbuldi prin mulțime. Fața lui era roșită de manie.

„Israel aci nu cumpenesce,“ zise cu glas tare. „Pe pământul acesta sfint noi nu sintem alta de cât câni Romei.“

„Gândesci, că nu va ieși?“

„Să iese? Nu a refusat de trei ori?“

„Ce vor face rabini?“

„Ceea ce au făcut în Cesarea, — vor petrece aci, până când îi va asculta.“

„Nu va îndrăzni, să se atingă de vistierie, nu e așa?“ întrebă unul din Galileenii.

„Cine ar pute, să o spună? Au nu un Roman a spurcat chiar și sfinta sfințelor? Este ore ce, ce să fie Romanilor sfint?“

Trecuse o oră, și de și Pilat nu se îndură a le da răspuns, rabini totuși rămaseră la postul lor, și tot asemenea și mulțimea. Sosii noaptea. Ea aduse o ploaie de la apus, dară nu aduse nici o schimbare a situației a fără de aceea, că mulțimea crescuse și se făcuse mai lărnuitoare, și că mania și amărăciunea lor se potențase. Apröpe neîncetat strigău: „Ieși a fără! Ieși a fără!“ une oria cu variații, cari nu vediau respect. Ben Hur intrăaceea ținu la olaltă pe prietini săi. El

nutria părerea, că superbia Romanului în sfârșit va triumfa asupra cuminției lui, și că sfârșitul nu mai poate fi de parte. Pilat aștepta numai aceea, ca poporul să-i dea un motiv de a aplica forța.

Și în dată și sosi sfârșitul. În mijlocul adunării se auzi sgomotul de lovituri, după cari pe loc urmau strigăte de durere și o revoltare grozavă. Venerabilii bărbați de din aintea porticului se întorseră turburați. Poporul din fund se îmbulzi mai întâiu înainte, cei din mijloc cercau să iese a fară, și câtă va vreme era grozavă apăsarea forțelor, celor ce lucrau una împotriva celei alalte. Mii de glasuri sunară de o dată sciricind cauza lărmii. Fiind că nimeni nu avea răgaz, ca să răspundă, surprinderea repede se schimbă în consternare și spaimă.

Ben Hur își păstră liniștea.

„Tu nu poți vedea nimica?” întrebă pe unul din Galileenii.

„Nu.”

„Te voi ridica în sus!”

Îl cuprinse cu brațele și-l ridică cu toată forța.

„Ce se întâmplă acolo?”

„Acum ved,” zise omul. „Mai mulți inși sînt înarmați cu ciomege și lovesc în popor. Ei sînt îmbrăcați ca Iudeii.”

„Cine sînt ei?”

„Romanii, pe cât de adevărat e, că e viu Domnul! Romanii travestiți. Ciomegele lor sboră ca niște imblăciți! Etă, chiar acuma veduți, cum au oborât jos pe un rabin, — pe un om bătrân! Ei nu cruță pe nimeni!”

Ben Hur îl lăsă jos.

„Bărbați Galileenii,” zise el, „acésta e o apucătură a lui Pilat. Dacă veți face acuma, ce vă spun eu, vom găta și cu cei cu ciomegele.”

În omeni se trezi spiritul galileean.

„Da, da!” răspunseră ei.

„Să mergem în apoi colo la arborii de la pörtă; poate că vom afla, că plantațiunea lui Irod, de și e împotriva legii, totuși își are partea sa bună. Veniți!”

Ei alergară în apoi, pe cât de lute purtă, și rupseră cu puteri unite ramii mari din arborii. Așa erau în câte va clipe întrarmați. Când se întorseră, se întilniră la colțul spațului cu mulțimea, carea se îmbulzia cu grabă nebună spre pörtă. În apoia ei larma ținu mai de parte, — o mestecătură de sbierături, gemete și blăstămuri.

„Lângă zid!” strigă Ben Hur cu glas tare. „Lângă zid! Așteptați, până va fi trecut mulțimea!”

Lipindu-se de zid scăpară de năvala mulțimii și merseră mereu înainte, până ajunseră pe spaț.

„Acuma țineți-vă de olaltă și veniți după mine!”

Clipa acésta făcu pe Ben Hur conducătorii al micii cete, și când se aruncă în mijlocul mulțimii, carea fugia, soții lui se închiară în urma lui în o cétă strînsă. Și când Romanii, eari oboriau poporul cu ciomegele sale la pămînt și într'aceea își mai făceau haz de el, ajunseră în luptă pept la pept cu Galileenii îndemnatiei, dorniei de luptă și întrarmați ca șiel, atunci surprinderea îi cuprinse pe ei. Căci strigătul contrariilor lor era puternic și furios, loviturile ciomegilor lor erau iuți și omoritoare, năvala lor era așa de grozavă, pe cum putea,

să o facă numai ura. Nimeni nu isprăvia partea sa așa de bine ca Ben Hur, căruia istețimea lui îi prindea minunat de bine. Căci el nu scia numai să lovească și să se apere; brațul lui cel lung, mișcările lui cele iuți, forța lui cea fără păreche îi dobîndiau în fiesce care ciocnire învingerea. El era de o dată luptătorii și conducătorii. Ciomagul, care-l învîrtia el, avea o lungime și greutate măricică; așa era de ajuns o singură lovitură pentru fiesce care contrariu. Pe lângă aceea pe cum se părea, urmăria el cu luare a minți și fiesce care luptă a prietunilor săi și avea capabilitatea de a fi în clipa potrivită chiar acolo, unde era mai mare lipsa lui. Strigarea lui de luptă însufleția pe soții lui și băga spaimă în inimici. Când Romanii se vedură ast fel surprinși și aflară așa de fără de veste împotrivire, mai întâiu se retraseră mered, ér în sfârșit se întorseră și fugiră către portic. Furioșii Galileenii voiau, să-i urmărescă până la trepte, înse Ben Hur judecând cu minți îi opri.

„Opriti-vă, ómenilor!” zise el. „Sutașul de colo vine cu paza. Ei au săbit și scuturi; noi nu putem, să ne luptăm cu ei. Noi am isprăvit partea noastră; acuma să ne întorcem și să ieșim prin pörtă a fară, până ne e cu putință.”

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut

Calendarul „Unirii”

pe 1898 Anul II

cu următorul cuprins bogat și interesant:

Cronologie, Serbătorile, Regentul, Întunecimii, Anotimpuri, Umblarea timpului, Lunile cu povești economice și semne de timp. Regentii europeni. *Sematismul provinciei mitropolitane de Alba Iulia* cu specificarea parohiilor în românește și ungurește și cu posta ultimă și a parohilor, cum și a diferitelor dicasterii.

Michail Pavel, episcopul de Orade, schiță biografică (cu un portret foarte succes). „*Christos a înviat*”, poezie de Al. Vlăhniță. *George Coșbuc* (cu portret) note biografice și trei poezii: *Epigramă* (în vîrsta de 12 ani), *Pe cerii* (de 14 ani) și *Beda* (din 1886). *Ales. Bohățel*, biografie și portret. *Cisme de împrumut și Sa turcitu-se bățul*, anecdote bazili de Th. D. Speranță. *Glume. Morții nostri* (bărbații gr. cat. fruntași morți în 1897) cu portretul br. *David Urs* și *Iosif Hossu*. *Sfaturi*. Posta. Scala timbrelor. Tîrgurile. Inserțiunii.

Din acest cuprins ori cine se poate convinge, că acest Calendar e cel mai potrivit și mai bun pentru preoțimea noastră gr. cat. în special.

Prețul unui exemplar 35 cr. cu porto 40 cr.

A apărut:

Jertfa creștinilor. *Comentar al liturgiilor bisericii grecesci* compus de *Dr Victor Szmigelski*. Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobarea Prea-veneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Blaș 1897. Tipografia seminariului arhidieceșan. Pag. 230 în 8. Prețul 1 fl. 5 cr. sau 2 lei 20 bani. Editura auctorului.

Opul e dedicat *Escelenței Sale Prea-sfințitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare*.

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoților și învățătorilor.

„Opul acesta poate fi de folos tuturor credincioșilor nostri, dar mai virtos Veneratului Cler arhidieceșan, căruia și chemarea sa sublimă îi impune datorința strictă de a studia mai adânc misteriiile sfîntei noastre religii. De aceea recomandăm acest op cu totă căldura spre a se procura pentru toate bibliotecile districtelor protopopesci și pentru cele parohiale, ori unde este cu putință. Asemenea recomandăm Veneratului Cler, să răspundă această carte în cercurile cât mai largi ale credincioșilor nostri.”

Blaș din ședința consistorială ținută în 14 Decembre 1897.

A apărut:

M. T. Cicerone despre bătrânețe tradus de *Andrei P. Liviū* canonic-abate gr. cat. în Lugos, edat de *Gavril Pop* canonic în Blaș. Prețul broș. 50 cr. Blaș 1897. Tipografia seminariului arhidieceșan. Sîntem informați, că dl editor *venitul curat al acestei publicațiuni l-a destinat pentru un scop cultural*.

La tipografia seminariială se află de vîndare:

Euchologiu

edițiunea a doua, revădită după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hîrtie velină, tipariu frumos în negru și roșu. — Prețul neiegal fl. 2.80, éra legat în pete tare fl. 3.80.

Editor și redactor răspundător:
Dr Victor Szmigelski.

(11) 1-1

Anunț de esarendare.

Bunul comasat de la *Cenade (Szász-Csanád)*, proprietatea *fundațiunii Șulufans* din Blaș, constător:

- 500 jugere catastrale arător;
- 235 " " fână;
- 86 " " pășune;
- 3 1/2 " " vie;
- curte nobilitară cu edificiu de locuit;
- tote superedificatele necesare în tablă pe hotar;
- fund instruct corăspundător, constător din boi, vaci, viței, porci, oi și recuisite economice.

Se va da în arîndă pe calea licitațiunii publice pe periodul de 6 ani începînd din 24 Aprilie 1898 până în 24 Aprilie 1904.

Licitațiunea se va ține în Blaș la 5 Aprilie st. n. 1898, la 10 ore a. m. în cancelaria advocatuală din curtea metropolitană.

Prețul de strigare va fi 3000 fl., ér după prețul fondului instruct se va plăti anual 5%.

Doritorii de a licita au a depune ca vadiu 10% de la suma de esclamare.

Oferte sigilate și înaintate subscrisului advocat până la începerea licitațiunii verbale încă se vor lua în considerare, dacă vor fi provădute cu vadiu de 10%, și oferenti vor declara, că cunosc cuprinsul condițiunilor de licitare.

Condițiunile de licitare se pot vedé în cancelaria subscrisului.

Blaș în 17 Martie 1898.

Vasiliū Oltean
advocat arhidieceșan.